

ชื่อภาคานิพนธ์ : พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของหญิงมีครรภ์ : ศึกษาเฉพาะกรณี

อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

ชื่อผู้เขียน : นางสาวไชหนับ บือโต

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปีการศึกษา : 2547

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของหญิงมีครรภ์ ในอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในช่องปากของหญิงมีครรภ์ในอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นหญิงมีครรภ์ที่มาลงทะเบียนและฝากครรภ์ที่เครือข่ายโรงพยาบาลบันนังสตา จังหวัดยะลา จำนวน 198 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test และ F-test ตามลักษณะของตัวแปร สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

หญิงมีครรภ์ที่นำมาศึกษามีอายุตั้งแต่ไม่ถึง 20 ปี จนถึงมากกว่า 30 ปีเล็กน้อย มีการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบอาชีพ 3 อาชีพหลัก ได้แก่ เกษตรกรรม รับจ้างและประกอบธุรกิจส่วนตัว เกือบทั้งหมดมีสถานภาพสมรส อยู่ด้วยกันกับสามีและ ร้อยละ 59.6 มีรายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน 3,000-5,999 บาท หญิงมีครรภ์เหล่านี้มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในช่องปากโดยรวม อยู่ในระดับ“ค่อนข้างมาก” โดยรับรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด และมีการรับรู้จากการประชุม/อบรมต่างๆ ในระดับ“ค่อนข้างน้อย” ส่วนในด้านความรู้ด้านการดูแลสุขภาพในช่องปากนั้น พบว่า หญิงมีครรภ์มีความรู้ในระดับ “มาก” ระดับทัศนคติด้านการดูแลสุขภาพในช่องปากโดยรวม อยู่ในระดับสูง

หญิงมีครรภ์เหล่านี้ มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในช่องปากโดยรวม อยู่ในระดับ “เอาใจใส่มาก” และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพในช่องปากที่เอาใจใส่มากที่สุด ได้แก่ การใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์ ส่วนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในช่องปากที่เอาใจใสน้อยที่สุด คือเรื่องไปรับการตรวจสุขภาพในช่องปากกับทันตแพทย์ปีละ 2 ครั้ง แม้ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับฟันและเหงือก

ปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพในช่องปากของหญิงมีครรภ์ในอำเภอบ้านนังสตา จังหวัดยะลา ได้แก่ อายุ ระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก และระดับทัศนคติในการดูแลสุขภาพในช่องปาก ส่วนปัจจัยด้าน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระดับความรู้ด้านการดูแลสุขภาพในช่องปาก ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในช่องปาก

จากผลของการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

1. ทางโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุขควรมีการทำป้ายประชาสัมพันธ์หรือแผ่นปลิว เป็นภาษาไทย และมีภาษาไทยกำกับด้วย ทั้งนี้เพราะหญิงมีครรภ์เกือบทั้งหมดเป็นชาวไทยมุสลิม อ่านหนังสือไม่ค่อยคล่องและขาดทักษะการรับรู้จากการอ่านจึงไม่สามารถเข้าถึงการแนะนำที่เป็นประโยชน์ที่ทางโรงพยาบาลจัดให้
2. การดำเนินงานทันตสาธารณสุขในพื้นที่ชนบทควรให้มีการตรวจสุขภาพแก่หญิงมีครรภ์ทุกคนฟรี เพื่อเป็นแรงจูงใจให้หญิงมีครรภ์หันมาสนใจในการดูแลสุขภาพในช่องปากมากขึ้น ถ้าเป็นไปได้ควรจัดให้มีการออกหน่วยให้บริการแก่หญิงมีครรภ์ที่อยู่ห่างไกลด้วย
3. การให้ทันตสุขศึกษาแก่หญิงมีครรภ์ ควรมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และควรให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะที่หญิงมีครรภ์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยมุ่งเน้นให้เห็นผลที่เกิดขึ้นกับบุตร
4. ในการดำเนินงานทันตสาธารณสุขควรเริ่มจากข้อมูลพื้นฐานให้หญิงมีครรภ์มีความรู้ทั้งหน้าที่ของฟัน รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนและอายุที่ฟันขึ้น ระยะเวลาที่เหมาะสมในการแปรงฟัน และประสิทธิภาพในการแปรงฟันควบคู่กับการเสริมสร้างทัศนคติ ตลอดจนกระตุ้นให้หญิงมีครรภ์มีความตระหนักในเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเอง เนื่องจากหญิงมีครรภ์ในพื้นที่เกือบครึ่งหนึ่งยังขาดความรู้เหล่านี้อยู่ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินการในพื้นที่

ABSTRACT

TE 159788

Title of Research Paper : Oral Cavity Care of Pregnant Women : A Case Study of
Bannangsata District, Yala Province

Author : Miss Zainab Bueto

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2004

The two purposes of the study were 1) to examine the oral cavity care of pregnant women in Bannangsata District, Yala Province, and 2) to identify the factors affecting their oral cavity care. The data were collected by interviewing 198 pregnant women who registered at the network of Banangsata Hospital. The SPSS for Windows was used for data analysis. Frequency, percentage, mean and standard deviation were used to describe the data, and t-test and F-test to test the hypotheses. The findings were summarized below.

The pregnant women under the study were 20 to more than 30 years old. Their education was not beyond high school. They were engaged in three primary occupations: agriculture, general employment, and private business. Nearly all were married and lived with their husbands. About 59.6 percent earned a monthly income of 3,000-5,999 baht. They accessed to the information on oral cavity care at a rather high level. Especially, they got the information from television most. However, they did so from meetings and training causes at a rather low level. Regarding the knowledge about oral cavity care, the samples had a good knowledge about it and had a good attitude toward it too.

These pregnant women were found to take care of their oral cavity at a high level. That is, they used fluoride toothpaste most, but they went to see the dentist for oral cavity check only twice a year, although they did not have problems with teeth and gum.

The factors affecting the pregnant women's oral cavity care were age, level of acknowledgement about oral cavity care, and the attitude toward oral cavity care. On the

contrary, education, occupation, monthly income and knowledge about oral cavity care were found to have no influence on their behavior.

The following recommendations were made:

1. The hospital and public health service centers should have a public relations board or leaflets in the Yavi language, along with Thai, because nearly all the pregnant women here are Thai Muslims. They cannot read well and lacked reading skills so they can hardly understand the useful advice provided by the hospital.

2. All pregnant women in the rural area should receive a dental check free of charge to motivate them to look after their oral cavity more than before. If possible, a mobile unit should be available to give service to pregnant women in remote areas, too.

3. Educating pregnant women about dental care should be continuous. They should be given practical advice which can be useful to their basics in the future.

4. Pregnant women should be given a fundamental knowledge of dental care, such as functions of teeth, number and age of teeth, suitable time to brush teeth, and a correct brushing method. They should also be made to have a good attitude toward oral cavity care and realize its importance. Because almost half of pregnant women in the area still lack the knowledge of this kind, it is an urgent matter to be carried out.